

DESTINUL GEOGRAFIC ȘI POLITIC AL DR. TUDOR STRIȘCĂ

Grigore GRIGORESCU, scriitor

Uniunea Scriitorilor din Moldova grigorescugs@yahoo.com

***Abstract.** Dr Tudor Strișcă was a geographer who has published prestigious studies in the field of development and popularisation of historical and economic geography, distribution of the country's means of production, efficiency of utilisation of natural resources, ecology's economical aspects. He was a publicist and politician for the national rehabilitation and emancipation, including for the Nation's reunification.*

Descendent din comuna Satul-Nou, Cimișlia, dr. Tudor Strișcă s-a născut la 27 februarie 1953, fiind dotat cu calități deosebite, a absolvit cu excelență școala medie și Facultatea de Geografie și Biologie a Universității din Tiraspol. În autobiografia, scrisă la 30.07.1992, solicitată la angajarea în cadrul ASEM, menționa în stilul său lapidar cele mai importante repere biografice: „Timp de patru ani am activat în școlile medii de cultură generală, dintre care – doi ani fiind director, ținând cursuri de geografie, istorie, chimie... În 1988, am făcut o stagiere de 10 luni în problemele de marketing și relații economice internaționale la ASE București. În total, am publicat 15 lucrări științifice, care țin de cercetările în domeniul amplasării forțelor de producție ale Moldovei, geografiei istorice și aspectele economice ale ecologiei. În comuna Ivanovca-Nouă, am fost ales deputat al sovietului sătesc în 1978, iar în 1990, am fost ales de către studenți și cadrele didactice în calitate de deputat în sovietul orașenesc Tiraspol. În 1977, m-am căsătorit cu soția Nina, profesoară de geografie, am doi copii: Nătălița (1978), Octavian (1985)”. După trei ani de studii la Universitatea de Stat "M. Lomonosov" din Moscova, în 1984, susține cu succes teza de doctor în geografie în domeniul infrastructurii comerciale din spațiul rural al republicii la Catedra de Geografie Economică a Universității din Cernăuți. Dl Tudor Strișcă se considera discipolul dr. Sezont Ciubara, a ucenicit la școala geodemografică a dr. hab. Constantin Matei.

În cadrul ASEM a deținut mai multe funcții: lector superior universitar la Catedra *Geografie și Istorie Economică* (1.11.1991 - 30.06.1992); la 24.08.1992: devine lector superior universitar, apoi conferențiar universitar (21.05.1993) și prodecan al Facultății de *Studii teoretice generale* (1.09.1993). A fost inițiatorul ctitoririi și secretarul Consiliului Comunității Creștin-Ortodoxe Române al Bisericii Unirea, actualmente, Biserica Sf. Paraschiva din Sectorul Botanica al capitalei, preconizată, inițial, să devină Parohia UNIREA, unde la 20 iulie 1993 a fost înălțată Troița cu un sacru legământ: Poporul român s-a născut creștin.

Activitatea politică în cadrul Frontului Popular din Tiraspol a început-o alături de Ilie Ilașcu, Ion Iovcev, Ștefan Urătu, Nicolae Boboc, Petru Bacal, Vasile Efros, Iacob Cocoș etc. Personalitatea lui intelectuală a evoluat, s-a format și cristalizat pe axa geospirituală Chișinău – Moscova - București. În 1989 este numit Directorul Direcției Economie a Departamentului pentru Protecția Mediului. Fiind președintele Frontului Popular din Sectorul Botanica al capitalei, a colaborat activ cu instituțiile de presă, s-a manifestat prin onestitate, principialitate, solidaritate umană, a depus toate forțele și energia pentru reabilitarea și emanciparea națională, reintegrarea Țării.

Am intuit relativ târziu potențialul artistic, aspirațiile lui literare și publicistice. A debutat în publicistică și jurnalism în paginile ziarului raional. Grație aportului *Bibliotecii Naționale*, la 29 aprilie, am sistematizat bibliografia dr. T. Strișcă, care includea și necrologul publicat în ziarul Țara la 16 iunie 1995, scris profund elogios, temeinic și dureros. De asemenea, aflăm din ziar că accidentul s-a produs în jurul orei 21.30, când un automobil a lovit în plină viteză un grup de persoane, din care 6 au decedat, iar 3 s-au ales cu leziuni corporale. Suntem în posesia a 14 publicații din ziarul raional *Zorii Moldovei*, unde redactor era Valeriu Babanschi, devenit un scriitor cunoscut și secretar la redacția revistei Nistru. La ziar a susținut mai multe rubrici: *Pagini din istoria raionului*, iar ciclul de publicații se intitula Douăzeci și doi de ani de luptă și speranțe, Din istoria dezvoltării economiei, Ostașii păcii, Monumente străvechi ale raionului. Biblioteca Națională a pus la dispoziția publicului materialele publicate de savant în Tinerimea Moldovei, Literatura și arta, Orizontul, Agricultura Moldovei, Moldova Socialistă, Glasul națiunii, Țara etc.

Rămâne necunoscut autorul necrologului publicat în Ziarul „Țara” de la 16 iunie 1995 din partea Frontului Popular Creștin Democrat și a redacției „Țara” (probabil, că este elegiacul intelectual creștin regretat Sergiu Cucuetu), un recviem (poem) pios despre personalitatea dispărutului, un aliaj de moralitate, spiritualitate și pietate, ce inaugurează volumul, sensuri pline de evlavie, admirație și adevăr profund despre un mare român: „a cărui viață pământească poate servi drept exemplu pentru fiecare dintre cei care, prin voința Celui de Sus, au venit pe lume în acest spațiu românesc, aflat în bătaia sălbatică a crivățului rusesc. Și dacă unii au socotit acest dat drept o tragedie, Tudor Strișcă l-a considerat drept ceva firesc, lăsat de Dumnezeu întru întărirea în Duh și Credință... A fost întotdeauna onest, dârz și demn. Numai în fața Domnului și-a plecat fruntea și inima. A luptat și a crezut în victoria românismului. Acolo, în ceruri, Tudor Strișcă va fi mesagerul cauzei noastre...”

În urma numeroaselor demersuri, susținute și de către Departamentul pentru Protecția Mediului (1995-1996), Primăria mun. Chișinău a atribuit numele dr. Tudor Strișcă unei străzi Sectorul Botanica. De asemenea, strada din satul natal, unde a locuit, poartă numele lui. În 2013 a fost fondată Asociația de Geografie și Cultură *dr. Tudor Strișcă*.

Cu relativă întârziere am aflat că colegul meu se implicase vertiginos în lupta cu dragonului roșu monstruos, calomnios, minciunos și sângeros, lupa pentru decolonizarea, emanciparea și reabilitarea națională, risca și demasca regimul odios sovietic. Iată doar un argument emblematic din ziarul „Țara” din 10 august 1993, intitulat magistral: „Unele aspecte ale politicii antinaționale, promovate de Președintele Mircea Snegur”, din care reproducem judecățile analistului dezlănțuit viforos: „Cine, totuși, este adevăratul responsabil de situația social-economică dezastruoasă? Răspundem: Conducerea republicii în frunte cu dl M. Snegur!” Iar cauzele sunt deconspitate tranșant, fără echivocuri și diplomații: în „economia tenebroasă a Moldovei predomină elemente procomuniste și proimperiale, cu nostalgie față de trecutul „sovietic”, politica oficială capătă un caracter antinațional tot mai pronunțat, care se manifestă prin trei aspecte principale: 1. Exploatarea tot mai vădită a populației prin schimbul neechivalent al producției și prin tarifele de salarizare a populației de la sate și a păturilor sărace de la orașe, unde majoritatea covârșitoare o constituie românii. 2. Jefuirea potențialului natural, economic și intelectual al republicii. 3. Docilitatea (supușenia) oarbă și înjositoare față de „fratele mai mare... Concluzia poate fi doar una: demisia conducerii”. Adevăruri valabile și actualmente, după circa trei decenii.

Un argument incontestabil al curajului, viziunii politice adecvate și bărbăției manifestate de către dr. Tudor Strișcă în epicentrul ostilității tiraspolene profund românofobe este „Declarația politică” din 26 septembrie 1990 publicată în ziarul tirasolean „Adevărul Nistrean”, unde-i pecetluit următorul verdict: „anarhia autorităților autoproclamate, infantilitatea în gândire, agresivitatea și umilirea față de tot ce este național, furtul teritorial ilegal din istoria țărilor, nu este exclus, vor umple paharul răbdării și vor avea consecințe tragice. În astfel de situații, toată răspunderea o poartă separatiștii din fosta și prezenta conducere a OCTK. Nedreptatea naște întotdeauna nedreptate, cu toate acestea, acest act nu trebuie să continue la infinit, deoarece nedreptatea continuă să se egaleze cu prostia – baza politică a tragicei „RSSMN”. Putem doar actualiza și completa „cuceririle” actuale: crimă neocolonială politică, administrativă și oligarhică.

La 24 octombrie 2014, în cadrul Conferinței naționale „Sisteme Informaționale Geografice”, organizate de Institutul de Ecologie și Geografie, a fost prezentat în premieră de către Asociația de Geografie și Cultură *Dr. Tudor Strișcă* și Editura ASEM abumul omagial - TUDOR STRIȘCĂ. SAVANT ȘI MILITANT NAȚIONAL.

O revelație a fost pentru familie, rude, prieteni, colegi elaborarea de către dl Vlad Cicucciu, doctor în istorie, studiului cu genericul „Arborele genealogic al neamului Strișcă”, investigație meticuloasă realizată în arhivele statului și scrisă cu pana inspirată a unui literat și istoric, distins intelectual.

Capitolul final poartă titlu sugestiv-evocativ cu imagini documentare din copilărie, studenție, activitatea didactică și politică, aici s-au întrunit copiii, nepoții, rudele, colegii de facultate, colegii universitari, casa părintească și mormântul părinților, imagini de pe strada „dr. T. Strișcă” din capitală, blocul locativ din bd. Decebal nr. 82, unde a locuit și-i instalată placa comemorativă,

numeroase poze de la Liceului din Satu Nou, care poartă cu cinste și evlavie numele eminentului absolvent.

Adevăr profund a rostit colega de clasă a distinsului dispărut M. Florea: „A iubit istoria și a intrat în istorie!” Fapt confirmat și de paginile cărții nominalizate – monumentul omagial al unui remarcabil geograf și patriot.

Completez aici informația omisă la pagina 81 a cărții (ultimul alineat): Înainte de a se începe Conferința Organizației Frontului din Sectorul Botanica din 1994, fostul lider al Frontului Roșca m-a rugat să susțin propunerea pentru demiterea dlui T. Strișcă din funcția de președinte al organizației FP de la Botanica. „Dacă nu – eu îl demit prin „Ucaz” (decret)”, rezuma el triumfal și victorios. Delegații au respins doleanța lui Iu. Roșca. După ghinionista ședință, Sergiu Burcă, s-a consultat cu „fruntașul” frontist, s-a apropiat de mine și a decretat triumfal: „Mai mult să nu m-ai treci pragul Frontului!”, plecând triumfător și biruitor. Recunosc, am supraapreciat atunci valoarea politică a liderilor frontiști.

BIBLIOGRAFIE

1. Strișcă Tudor. Savant și militant național. Album omagial (antologator și coautor Grigorescu, Grigore). Edit. ASEM, 2014, 165 p.
2. STRIȘCĂ, Tudor. Rezervele comerțului sătesc / Tudor Strișcă / Agricultura Moldovei. – 1981. – Nr.10. – P.47-48.
3. STRIȘCĂ, Tudor. În pragul Oikumenei: [File din istoria geografiei Moldovei] / Tudor Strișcă /Orizontul. – 1986. – Nr.7 – P.58-61.
4. In memoriam / Țara. – 1995. – 16 iunie. – P.4. STRIȘCĂ, Tudor. Dezvoltarea învățământului: [pagini ale istoriei raionului din anii 1861-1917] / Zorile Moldovei (Cimișlia). – 1980. – 16 febr. – P.4.
5. STRIȘCĂ, Tudor. Mărgăritele lăsate în voia soartei: [problema ocrotirii naturii în republica] / Tudor Strișcă / Lit. și arta. – 1985. – 29 august. – P.3.
6. Economia și ecologia: interacțiune și interdependență / T. Strișcă, P. Cocîrță, A. Crudu, V. Scobioală / Moldova Suverană. – 1991. – 31 iulie
7. СТРИШКА, Ф. К. Территориальная организация торговли в сельской местности: автореферат диссертации кандидата географических наук (11.00.02) / Ф.К. Стришка. – М.1983. – 18 с.